

För predikantens sätt att formulera sig och för åhörarnas sätt att tolka det som sägs?

Författaren argumenterar för att åhörarna endast kan förstå predikan i den givna kontexten. Detta innebär att predikan måste förstås som ett led i en komplex helhet, som en interaktion där såväl den omgivande liturgin/riten (gestaltning, psalmsång, nattvardsfirande, procession osv.) som predikans kroppsspråk och språkbehandling är avgörande för hur åhörarna uppfattar budskapet. Att den som hör en predikan blir påverkad av helheten och inte isolerat av predikans ord är något ganska självklart som homiletikforskningen allt för sällan tagit hänsyn till, kanske för att det är så svårt att hitta vetenskapligt hållbara metoder för en sådan forskning.

I kapitel tre diskuteras vilka de homiletiska konsekvenserna blir när man låter ritualteori brytas mot kommunikationsteori. Centralt för författaren är vad det betyder för teorin om predikan och för den praktiska predikan om man på allvar beaktar det rituella sammanhang som omger predikan. Utifrån denna frågeställning diskuteras särskilt predikans praktiska förberedelse och dess genomförande som religiöst tal eller som Guds ord. Här menar författaren att det finns en brist i den nyare homiletiska forskningen när den använder kommunikationsteorier men samtidigt inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till kyrkans förståelse av vad en predikan är. Tyvärr utvecklas inte detta resonemang, inte heller görs något försök att definiera kyrkans förståelse av vad predikan är, varken i historia eller nutid. Särskilt intressant hade det varit om uttrycket «den protestantiske prædikenförståelsen» hade blivit utredd. Troligen skulle det vara möjligt att göra en allmän dogmatisk definition som gör rättvisa åt de protestantiska kyrkornas teoretiska predikosyn, samtidigt som stora skillnader sannolikt skulle finnas mellan predikosynen t.ex. mellan de nordiska protestantiska folkskyrkorna.

Bent Flemming Nielsen har skrivit en grundläggande lärobok om samspelet mellan kyrkans rit och tal som är mer än en kursbok då den även utmanar den praktiska teologin att tänka i delvis nya banor.

Jan-Olof Aggedal

Resumé av doktorsavhandling

Ann Kull: Piety and Politics: Nurcholish Madjid and His Interpretation of Islam in Modern Indonesia (Lund Studies in History of Religion 21). 300 sid. Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2005.

Madjids idéer är starkt påverkade av den lokala indonesiska kontexten, men utgör också en del av en sekelgammal tradition av islamisk reform. Han utvecklade ett kontextuellt förhållningssätt gentemot både Koranen och en mängd andra källor från muslimsk historiografi. Genom att förespråka ett *ijtihad* som är kontextuellt, och i de fall det behövs också kollektivt, eftersträvar han en islamtolkning som fungerar i det moderna Indonesien – en tolkning som gör anspråk på att gynna även landets icke-muslimska befolkning. Under hela sin karriär har Madjid sökt formulera gemensamma värderingar till grund för social rättvisa, religiös pluralism och tolerans samt demokrati. Han har däremot inte behandlat genusfrågor på samma utförliga sätt. Andlighet, mystik och inte minst det islamiska konceptet *takwa* (gudsmedvetenhet) har spelat en alltmer central roll i Madjids tolkning av islam. Dessa idéer har också utgjort grunden för ett förverkligande av hans samhällspolitiska mål. Hans verksamhetsområde täckte därför in såväl en individuellt koncentrerad fromhet som en politisk tolkning av islam.

